

ára: 40 din

Fecske

***HOL VOLT,
HOL NEM VOLT...***

HOL VOLT, HOL NEM VOLT...

Szokásom, hogy azt mondom, kitűnően vagyok, amikor valaki, őszinte érdeklődéssel, udvariasságból, vagy csak megszokásból, az iránt érdeklődik, hogy miként érzem magamat az éppen aktuális gondjaimmal, és ritkább örömeimmel körülbástyázott világomban. Kitűnően, mondom miközben mindketten tudjuk, valami nem stimmel a válasszal. Tudjuk, hiszen ritkaság számba mennék, mint a fehér holló, ha ebben az igencsak felfordult mindennapjainkban valóban félrecsaphatnám nem létező kalapomat, fittyet hányva mindanyunk kicsiny világára rátörő kérdőjeleink sokaságára.

Többen úgy vélik, hogy azért teszek, így mivel ily módon szeretném elejét venni a panaszkodásra válaszként ritkán kapott együttérzés szülte kényelmetlenségnek, vagy igen gyakran beszélgetőtársamból nem titkolhatóan előtörő káröröm okozta közös kellemetlenségnek. Valójában, az is lehet, hogy a sokakat meglepő válasszommal, génjeimből fakadó zárkózott, magamba forduló természetemnek köszönhetően, csak hátrítani szeretném a kommunikációt beszélgetni vágyó embertársammal.

No de elég lesz ennyi a személyeskedésből, hiszen mit érdekelheti a bácsfeketehegyi Fecske havi- és falulap novemberi számának olvasóit, amikor kérdésre válaszolva, azt gondolom, bárkit is érdekel kitarotán ismételtetett válasszom, köszönöm, kitűnően vagyok.

Végképp leseperve a porondról az újra és újra előbújó íráskezdő gondolatot, más témára térve, elmondom, hogy október utolsó, és november első két napja jeles megemlékezések lehetőségét rejti számunkra.

Október 31-e, a Reformáció ünnepe, protestáns történelmi egyházaink létének igaz forrása. Az a nap, amelyen a római katolikus egyház akkori vezetői megkapták a Teremtő akkor, és ma is érvényes üzenetét arról az örök igazságról, amit a Lokomotív GT úgy énekelt meg nagy slágerében, hogy a leírt szöveg felolvasandó. Református és evangélikus egyházunk születésnapja október 31-e, hiszen ezen a napon 1517-ben Luther Márton, a wittenbergi katolikus plébános, megunva, többek között,

azt a lehetetlen állapotot, hogy hívei pénzen vásárolnak bűnbocsánatot, a temploma kapujára kiszégezte 95 pontba foglalt gondolatait az egyház megreformálásáról. Elszánt emberek voltak a reformátorok, és a tanításukat követő hitvalló őseink. Pedig életre – halálra ment a dolog, hiszen mint mindig, ez alkalommal is sokan voltak azok, akik tűzzel és vassal próbálták védeni a védhetlent, megállítani a megállíthatatlant. Fél évezred távlatában elmondhatjuk, hogy most már lecsitultak a kedélyek, és a reformátoroknak köszönhetően kialakult az egészséges egyensúly magyarságunk döntő többségét tömörítő keresztyén – keresztyén egyházaink között, megadatott számunkra ezen a téren a lehetőség a másság gyakorlására és elfogadására. November 1-e, Mindenszentek ünnepe a római katolikus egyház hívei számára. Ez az a nap, amelyen megemlékeznek arra a megszámlálhatatlanul sok üdvözlőre és szentre, akiknek praktikus okok miatt, nem juthatott külön ünnepnap a kalendáriumban. Sok országban, köztük Magyarországon is hivatalos állami ünnep, munkaszüneti nap, a Mindenszentek napja, amelynek estéjén a felvirágozott temetőben a katolikus hívők, de mások is, gyertyát gyújtanak szeretteik emlékére. Az ezt követő nap, november 2-a, a halottakról való megemlékezés napja a keresztyének világában, akik ezen a napon is gyertyát, mécses gyújtanak az elhunytak emlékére. Sok hiedelem kötődik ehhez a naphoz, kezdve attól, hogy a gyertya fénye visszavezeti a kóborló lelkeket, a feldíszített sír pedig helyhez köti az elhunytakat. Habár idővel egybemosódnak a szokások, a sírok és a temető díszítése és látogatása ezen a napon a reformátusok világában is természetesen dologgá vált, de azért nagy különbségek vannak egyes felekezetek hívőinek a halottakhoz kötődő szokásaiban. Mi reformátusok, ha kimegyünk a temetőbe, akkor hálát adunk az Istennek a minden élők útján eltávozott szeretteinkért, azért ahogy éltek és hogy velünk éltek. Az érzéki testet viselve itt a földön nekünk kell eldöntenünk, hogy elfogadjuk-e a Megváltó áldozatát és az általa kijelölt utat, hiszen előbb, vagy utóbb, a hívő és a hitetlen ember számára is eljön a

földi élet vége, amikor a hívő ember hazamegy, a hitetlent pedig elragadja a halál.

Még mielőbb bárki azt gondolná, hogy pályát tévesztett ember vagyok, vagy mások kenyerére vágyok, töredelmesen bevallom, hogy az előző mondatokban leírtakat, senkit meg nem bántó szándékkal kerestem össze tudatomban, valamint a világhálón, és kötöttem csokorba, mint az emberiség azon milliárdjai, akik csokorba kötött virággal díszítik azok sírját, akik bántóan és fájóan hiányoznak az életükből.

Ezekben az október végi, november eleji napokban hozzátartozóként, vagy csak emlékezőként nagyon sok falunkban és városunkban magyarok, és nem magyarok ezrei visznek virágot az ártatlan áldozatok ismert, vagy ismeretlen nyugalóhelyére. Nehéz dolgok ezek, hiszen az esztelen háborúban fogant bűn fájó módon beleszólt az emberek ezreinek, és millióinak az életébe, megrontotta, összekuszálta az emberhez méltó életéről szőtt terveiket. Fájó dolgok ezek, hiszen az évek múlása nem tompítja a miértek keserűségét, a hogyan tovább bugyrában, egy életen át hordozott kérdőjelek lélekbe hasogató karmait. Azt mondják, pedig nem igaz, hogy csak addig él az ember ameddig van, aki emlékezik rá. Nem igaz a kitalált vigasztalás, hiszen falvainkat járva látom, és érzem, hogy a 44-es ártatlan magyar áldozatokról unokáink leszármazottai is számot fognak viselni, hiszen a bűn az mindig bűn marad, amit emlegetni kell, beszélni kell róla, azért, hogy nehogy megismétlődjön.

Bácsfeketehegyen, hála Istennek, nem történtek ilyen jellegű, tömeges atrocitások. Voltak az értelmetlen világháborúnak helybeli magyar áldozatai a Don kanyartól Batináig, temettünk ártatlan áldozatokat az oroszok bevonulása, és az erőszakos terménybeszolgáltatás következményeként is, de szerencsére olyan nem történt, hogy bosszútól vezérelt sortűzek, vagy ütlegek következményeként borultak volna gyászba családok Bácsfeketehegyen. Úgy gondolom, hogy néhai Ágoston Sándor püspök úrnak, délvidéki református keresztyén egyházunk első, nagytekintélyű püspökének, oroszlánrésze volt abban, hogy sem a magyarok ideje alatt, sem az ezt

követő időszakban a Bácsfeketehegy és az Újfaluban élő magyarok és szerbek nem engedték, hogy az esetleg megfogant bűnös gondolat cselekedetté terebélyesedjen. Nehéz, emberpróbáló idők voltak ezek az évek. Voltak betelepítések és kitelepítések, bevonulások és kivonulások, számos alkalom adódhatott volna az első szikra kicsi-holására, az első életet kioltó fegyver elsütésére.

Mindannyiunk Gondviselője velünk volt, és velünk van ma is, legyünk magyarok, szerbek, montenegróiak, vagy bárki mások.

Nem szabad felednünk református egyházunk azon vezetőit, akik a nehéz időkben, megtalálták a módját a rájuk bízott nyáj védelmének, a közösség és a gyülekezet szellemi és anyagi gyarapodásának. Az idén Kozma Lajos lelkipásztor nevét vette

fel a könyvtárunk, mivel 140 éve ő volt az, aki Olvasókört alapítva megerősítette a bácsfeketehegy magyar emberekben a kultúra és az igényes élet utáni vágyat. Remélem, hogy hamarosan utcát nevezhetünk el Ágoston Sándor püspök úrról, akit életében egyaránt tiszteltek a magyarok, szerbek és a montenegróiak.

Még egy gondolat idetartozik ebbe az írásban, mégpedig a legutóbbi téves háborúban elesett bácsfeketehegy magyar fiatal emberek emlékének a megőrzése. Nem szabad hagynunk, hogy csak a családok ügye legyen a rájuk való emlékezés, hiszen ők is ártatlan áldozatai voltak annak a bűnös rendszernek, amely szétrombolta országunkat, gyűlöletet szított nemzetek és emberek között, legalább fél emberöltőt elrabolt mindannyiunk életéből, megnyomorította a jobb életbe vetett reményünket,

reményüket.

Nem lehet megmásítani a megtörténeteket, sem visszafordítani az idő kerekét, hogy valamilyen csodával határos módon kijavítsuk a múlt hibáit. Az élet megy tovább, velünk vagy nélkülünk, és a mi felelősségünk is, hogy mi történik velünk, családjainkkal, és közösségünkkel.

Hol volt, hol nem volt, az élet, mint a mese, megy tovább. Néha kicsit megakad, összegubancolódik, máskor pereg, mint a kifogástalanul működő homokórában a homok. Hol volt, hol nem volt mesélik az életről szóló meséket generációkon át az anyukák, a leendő anyukáknak, az idő végezetéig, úgy ahogy azt számukra és számunkra mindannyiunk jóakarató Teremtője elrendezte.

Pál Károly

V I S S Z A P I L L A N T Ó

AZ IZIDA HÍREI

2009.10.31.én Bácsfeketehegy otthona volt egy nagyon szép és humánus rendezvénynek. Az Izida Anya- és Gyermekevédelmi Társulat, a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete és a Feketics Művelődési Egyesület összefogva ezen a napon tartotta meg a IV.Záporka Vers- és Prózamondó Találkozót. Több mint százán vettek részt a találkozó, fogvatékkal élő, tanulásban akadályozott gyerek, fiatalok és a felkészítő tanáraik. A Találkozón, elsősorban Vajdaságból érkeztek vendégek, tehát Becséről, Kishegyesről, Zentáról, Kanizsáról, Szabadkáról, Szenttamásról és Feketicsről. E versenyzők délelőtt 10 órától léptek fel, és a késő délutáni órákban tartották meg a gálaműsort. A műsor keretében vették át a gyerekek a zsűri

által odaítélt elismeréseket, emléklapokat és vele járó ajándékokat. Meg kell említeni, hogy a nehéz gazdasági helyzet mellett sikerült minden résztvevőnek kis ajándékkal és édességgel kedveskednünk. A szavalás közben a versenyzők kézműves foglalkozáson, különböző játékokon vettek részt, ahol a nevelők Pál Ágnes, Bagaméry Orsolya, Fekete Ágnes, Kollár Ilona, Kátai Annamária, Vasas Gizella, Szombati Dorottya, Kasza Zsanett, Budai Irén, Papp Boglárka, Csanak Andrea, Farkas Hajnalka igen csak kivették a részüket a munkából. Köszönet nekik az odaadó munkáért! Kormos Irénnek és Újvári Tóth Anitának pedig köszönjük a szép dekorációt, amivel díszítették a színpadot.

Az Izida műhelyében továbbra is folyik a munka. Az iskolás gyerekek tanulnak, az üvegházban növényeket, virágokat ültetünk, míg a kézműves, varró és a szövő műhelyekben különböző ajándékokat, dísz tárgyakat készítünk a közelgő ünnepekre. Kérjük kedves olvasóinkat, nézzenek be hozzánk a Testvériség utca 20.h.sz. alatti épületbe és lepjék meg hozzátartozóikat egy-egy szép tárgyal amit a lányok, fiúk nagy szeretettel

készítettek.

A műanyag kupakokat és palackokat, papírt továbbra is gyűjtjük. A Társulat tagjai szorgosan részt vesznek a különböző anyagok rendszerezésében.

Októberben sokat utaztunk, Bácsstopolyán egy nagy rendezvényen vettünk részt, Újvidéken kerekasztal beszélgetés résztvevői voltak képviselőink.

Vendégeket fogadtunk, Hollandiából, Németországból. Magyarországból a Barna házaspár nagyon sok tanáccsal segíti az Izida tagjait, nevelőit és a Bánszki családot.

P.J.

A bácsfeketehegyi Kozma Lajos könyvtár programja

November 5-én: Keresztény felelősségünk a Kárpát-medencében, Orosz Attila előadása 18.30 órától.

November 9-14-ig Selejt könyvek és folyóiratok vására minden nap 9-18 óráig,

November 14-én A kisebbségi helyzet tudatosodásának folyamata a vajdasági magyar sajtóban a Säemann/Magvető (1920-1944) német/magyar ikerlap példáján szemlélítve, Papp p. Tibor előadása 18 órától

November 25-én Napfényes életvezetés, dr. Magyar Lóránt következő előadása 17 órától.

Montenegrói gazdasági kamara látogatása Szeghegyen

Október 19-én Szeghegyen üdvözölték, a községünkben megtartott gazdasági találkozó résztvevőit.

A tavasszal nálunk járt **Filip Vujanović** montenegrói elnök-öt követően a montenegrói mezőgazdasági miniszter látogatása után, szükség mutatkozott, a montenegrói és községbeli illetve más vajdasági gazdasági szakértők találkozására.

A montenegrói delegációval érkezett **Igor Ivović** Montenegró belgrádi nagykövete, **Velimir Mijušović** a montenegrói gazdasági kamara elnöke, elnökhelyettese és kollégái. A találkozón jelen volt **Pásztor István** a TVT alelnöke, **Slobodan Vojinović** a szabadkai regionális gazdasági kamara elnöke.

Az egybegyűlteket **Csóré Róbert** Kishegyes község polgármestere és a

szervezők nevében **Nenad Stevović** a Montenegrói Párt elnöke köszöntötte. A közös gazdasági együttműködés reményében meghívást kaptak olyan montenegrói vállalkozók képviselői,

akik a községbeli és vidéki vállalkozóinkkal együttműködve, már aznap lehetőséget kaptak egy szakmai találkozóra és tanácskozásra.

fekete h.

APRÓHÍRDETÉS

**Általános és középiskolások számára
hétvégenként különórákat tartok matematikából.**

Tel.: 065/411-30-71

**Számítógépek vírusirtását, újratelepítését
és weboldalak készítését vállalom.**

Tel.: 064/000-27-58

**Régi, magyar nyelvű képregényeket venni-
nek (Talpraesett Tom, Asterix).**

Tel.: 064/000-27-58

**Eladó egy elektromos rokkant kocsí. Az
ár megegyezés szerint.**

Németh József, Vasút utca 6.

Tel.: 738-412

Felhívjuk kedves olvasóink figyelmét, hogy ismét módjukban áll apróhirdetéseiket ingyenesen megjeleníteni a Fecskében. Szóval, ha eladnának valamit, netán megvételre keresnek valamit, esetleg csak a figyelmet szeretnék felhívni valamire, a megfogalmazott szöveget az elérhetőségükkel feltüntetve dobják be a "Fecske" postaládájába a Helyi közösség udvarán (Testvériség utca 30.)

Továbbra is várjuk írásaikat, receptjeiket a:
feketicsifecske@gmail.com címre

Aki nem rendelkezik Internet kapcsolattal az, az írását a fent említett postaládába dobhatja bele.

szerk.

A HELYI KÖZÖSSÉG HÍREI

VILÁGÍTÁS

A HK teljes területén szükséges az Elektrovojdinával a közvilágítást kijavíttatni, tehát a kiégett izzót, vagy a meghibásodott mechanizmust kicserélni, ez mellett, pedig kibővíteni azzal, hogy minden villanykaróra kerülne világítótest. A sokak által sérelmezett nappali világítást is szeretnék kiküszöbölni új korszerű irányító egységek beépítésével.

VÍZELLÁTÁS

A tartományi Mezőgazdasági Titkárság pályázatán megnyert eszközök segítségével fel lesz újítva a vízvezetékrendszer egy része a Petőfi Sándor utcában és a Nikola Đurković utca Petőfi S., és a Testvériség utca közötti szakaszán, ahol az azbeszt csövet kicserélik PET – re. Ezek a munkák, az eszközök folyósításának függvényében fognak megtörténni. A további tevékenységekkel, ezzel a témával kapcsolatban, a HK további pályázatokon vesz részt.

KÖZLEKEDÉS

Tervben van a Dózsa Gy. Utcában levő híd szanálása, és a Verbászi út melletti csapadék levezető árok felújítása és a célnak megfelelő rendeltetésnek tétele.

Befejezték a tornaterem nyári javítását, ahol az esőcsatorna szorult a legnagyobb mértékben a felújításra.

B.Cs/P.J.

Borparádé

December 5-én a Közép-Bácska letagadott borvidékeiről származó nedűkkel ismerkedhetünk a Kultúrotthon emeleti termében. Főként Kishegyes községből, de a környező településekről is lesz felhozatal. A finom, üde újborok és a gazdáik is kedvükre barátkozhatnak. A Bácskai borrend nem titkolt célja, hogy mellőzött vidékünk borainak hírnevét visszaszerezze, és a közösség elé tárja nagy gonddal készített zamatos kincseit. Jó, ha van minőségi borkínálat. Kell a bor a baráti találkozókra, bulikra, gyógyír a szerelmi bánatra és koccintunk a munkahelyi előléptetésekor is. A hónap elejére tervezett estén a bor készítés gyakorlati oldaláról tárgyalunk, a szüret kezdetének optimális kiválasztásáról, a bogyzott szőlő és a ledarált szemek sajtolásáról, majd a must és a rámpás kezeléséről egészen az újbor megszületéséig.

A boroknak megvan a saját világuk. Gyakran nem is elég egy emberöltő, hogy teljességében megismerjük azt. Itt vannak azonban a megsárgult papírlapokon ránkmaradt írott szavak... Csengery Antal eképpen írt a borról 1856-ban:

„A magyar ember megissza a theát, meg a csokoládót; szereti a kávé, úgy hogy van a Tiszamentében sok nagy helység, a mellynek törzsökös magyar paraszt gazdái azzal naponként

élnék; nem veti meg a sört se: de mind ezeknél tölebb áll előtte a bor, erre van ő utalva, mert a melly föld hordja őt, az termi a bort is; erre van utalva nemzetgazdasági tekintetben is, ... , ha el nem hanyagolja, olly nagy fokban, hogy egyik legdúsabb jövedelmi forrását teendi.”

Nincsen a tudománynak olyan csücske, ahova ne lehetne még valamiféle újdonságot odabiggyeszteni. Azért kell tehát megszervezni a borok parádéját, hogy egyrészt enológus véleményezze a felhozott borokat, másrészt pedig hasznos tanácsokkal lássa el a borosgazdákat...

Nemrég egy ifiúr telefonált rá az egyik borlovagra, hogy venne szőlőt, ő pedig csináljon neki belőle bort. Persze a dologból nem lett semmi, mert őszidőtájt nyakig van mindenki a munkában, azonban megszületett egy elgondolás, miszerint inkább tanítsuk meg az érdekelteket a bor előállítására. Tehát a megfelelő cukortartalom beálltakor szüreteljünk a fürtöket. A darálónak és a szőlőprésnek minél kevesebb vasból készült eleme legyen. Kénezzünk gondosan és időben. Az előadáson sok hasznos és fontos tanács hangzik majd el, mert a bor készítésénél nagy szükség van az odafigyelésre. Például a modern idők borászai teljes erőbedobással igyekeznek kizárni a levegő oxigénjét a forrásban lévő bor

közvetlen közeléből. A forrás beindulásának elején, a zajos erjedéskor a keletkező CO2 elegendő védelmet biztosít az ecetesedés ellen, mert szétterjed a must fölött és lepedőként óvja a mustot a levegőben lévő oxigénnel való érintkezéstől. Később, amikor csendes erjedésre vált a rámpás, feltétlenül használni kell a kotyogót. A reduktív eljárással készült borok minőségileg ténylegesen kiemelkednek a többi itóka közül.

A nap alatt mindig akad újdonság. Lesz miről beszélgetni... Tehát, aznap délután mindenki behozhatja véleményezésre a borát. Az enológus, aki a borokról kifejti a véleményét, rámutat majd azokra a hibákra is, amelyeket el lehet, és el is kell kerülünk a jövőben. Hiszen mindannyiunk célja, hogy a borbarátok és borbarátnők öröme a jövőben még élvezetesebb borokat készítsünk. Jó bor, jó egészség!

Tóth János

III. dráma-játék-iskola

2009. október 3-án huszonöt vajdasági település harminckét intézményéből érkeztek pedagógusok a bácsfeketehgyi kultúrotthonban megtartott drámapedagógiai módszertani találkozóra, melyet a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság és a **Vajdasági Magyar Művelődési Intézet** közösen szervezett meg. A rendezvényen két vajdasági és hat budapesti szakember tartott bemutató órákat és műhelyfoglalkozásokat azzal a céllal, hogy a fent említett módszer alkalmazási lehetőségeivel tapasztalati úton ismeresse meg a résztvevőket.

Az összesereglett pedagógusok a bácsfeketehgyi óvodások és általános iskolások közreműködésével bemutatott órákon megfigyelőként vettek részt. A magyarkanizsai **Mácsai Mónika** egy mesét dolgozott fel, a budapesti **Hegedűs Réka** angol

órán, **Körömi Gábor** pedig történelem órán alkalmazta a dráma elemeit. Ezek az órák arra fókuszáltak, hogyan lehet a gyerekeket bevonni a tananyag feldolgozásába úgy, hogy mindannyian és végig aktív részesei legyenek az együtt töltött időnek – játékosan, mindenkit mozgósítva, egyenrangú partnerként. **Fekete Ágnes** (Bácsfeketehgy) és **Bori Viktor** (Budapest) közösen tartottak egy tanítási dráma órát, amely inkább nevelői, mintsem didaktikai célzattal bírt, a kiközösítés problémájával foglalkozva.

Azonban nemcsak a gyerekek, de a pedagógusok egy része is szeret még játszani. Ezt bizonyítja, hogy tömegesen vettek részt a Találkozó ún. saját élményű foglalkozásain. Budapestről érkezett **Csordás Anett** és **Egervári György** is, akik játékokat tanítottak nekik – eszközös játékokat, amelyek

a diákok fantáziájának meglődítését szolgálják, vagy az érdeklődés felkeltését, vagy a jobb elmélyülést egy-egy téma kapcsán. **Takács Gábor** és **Bori Viktor** pedig a felelősség és közöny problematikáját dolgozta fel egy saját élményű tanítási dráma óra keretében a pedagógusokkal.

A Találkozó résztvevői a fenti órákon látottakkal és megélttel bővíthették módszertani eszköztárukat, emellett szakkönyveket és dvd-eket vásárolhattak. A rendezvény lebonyolításában a szervezők partnerei a Feketics Művelődési Egyesület és a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesületének tagjai voltak. A rendezvényt a **Szülőföld Alap** támogatta.

I.a.

A Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete és a Feketics Művelődési Egyesület a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szakmai támogatásával 2009. november 21-22-én megszervezi a

XIII. Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Találkozót.

A versenyben minden 12. életévét betöltött magyar nyelvű versmondó részt vehet. A jelentkezőknek készülniük kell két verssel vagy prózával a magyar irodalomból, és egy művel a kisebbségi irodalomból. A jelentkezőket 2009. november 21-én délelőtt 9 és 10 óra között várjuk a bácsfeketehgyi Kultúrotthonban (JNA 24.). A verseny hagyományosan elődöntővel kezdődik szombaton, és a vasárnapi döntővel zárul. A Dudás Kálmán Találkozó egyben vajdasági elődöntője a IX. Kárpát-medencei „Csengey Dénes” Vers-, Prózamondó- és Énekelt Vers Versenynek (ez utóbbi felhívás megtekinthető a www.vmmi.org portálon).

Érdeklődni Barta Júliánál a 024/738-003-as telefonszámon lehet hétköznapiokon 19-21 óráig. Jelentkezés név, lakcím, életkor, telefonszám vagy e-mail cím, valamint a három választott vers vagy próza megnevezésével telefonon a fenti számon, és az alábbi címen: Barta Júlia, Lenin u. 29. 24323 Bácsfeketehgy, vagy a bartatenyi@gmail.com és vmve.versmondo@gmail.com e-mail címeken lehet. Jelentkezési határidő: **november 15.**

A drámapedagógia alapjai pedagógus-továbbképzés

A Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság harmadik alkalommal hirdeti meg 30 órás alapozó drámapedagógiai tanfolyamát. Az idei képzésre **2009. november 14-15. és november 28-29-én** kerül sor Bácsfeketehgyen, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szakmai támogatásával. A képzés oktatói: **Csordás Anett** drámapedagógus és **Patonay Anita** színész-drámatanár Budapestről.

A kurzus célja a drámapedagógiai szemlélet megalapozása, a fenti módszeregyüttes alapjainak megismeretése és saját élményes tapasztalat szerzése. Leendő és gyakorló pedagógusok jelentkezését várjuk a dramaped@gmail.com e-mail-címen és a 062 84 96 029-es telefonszámon.

Célunk, hogy az érdeklődő pedagógusok tapasztalatot szerezzenek a drámapedagógia alapvető módszereinek használatáról, és ízelítőt kapjanak az élmény alapú tanítás lehetőségeiről. E képzés során maguk is alanyaivá válnak egy fantáziafejlesztő és önismereti tréningnek, annak érdekében, hogy a drámapedagógia nyújtotta eszköztárat a maguk szakterületének megfelelően és saját személyiségükkel összhangban tudják majd használni a későbbiekben.

A képzés két hétvégét vesz igénybe, amely idő alatt szállást és étkezést biztosítunk a résztvevőknek. A rendezvény támogatói a Tartományi Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi Titkárság és a Szekeres László Alapítvány.

Versmondóink Szlovéniában

2009. október 23-án a Muravidéken vendégszerepeltek versmondóink a Forrás Színházzal közös produkciójukkal.
Az alábbiakban egy beszámolót olvashatunk útjukról.

Lendvai tökleves

Elkészítési idő (esetünkben): 19 óra

Időpont: 2009. október 23.

Hozzávalók:

4 vajdasági versmondó (Bácsfeketehegy, Zenta, Topolya)

1 énekművész Pápáról

1 orgonaművész Veresegyházról

versszerető közönség ízlés szerint

(GPS, vagy térképismeret sem hátrány)

Megjegyzés: Az étek türelmet igényel. Csak erős idegzetűeknek.

El(ő)készítés:

Erősen és hosszan gondoljunk egy szlovén helyi finomságra, mielőtt hozzáfognánk a főzéshez.

Úljunk be az autóba délelőtt 10 óra tájékán, helyezzük magunkat kényelembe és indulhat az egynapos gasztronómiai utazás a Kövek zsoltára című verses áhitattal fűszerezve. Lépjük át a szerb-magyar határt Hercegszántónál, majd irány Észak-Nyugat. Ne bánkódjunk, ha néhányszor eltévedünk útközben! Nézegessük csak Magyarország lankáit Dombóvár felé, a látvány mindenért kárpótol. 18 óráig – az előadás kezdetéig – még van öt óra, ezalatt körbe is autózhatnánk az anyaországot. Amennyiben Nagykanizsa lebeg a szemünk előtt mint köztes cél, és ha az útjelző táblák is megerősítenek helyes irányunkban, akkor csak egy kis Irígy Hónaljmirígy hiányzik az étvágygerjesztéshez, amit **Domány Zoli** ismert versmondó sofőrünk hozott magával lazítás gyanánt, de erőteljesen relaxál és pozitívan hat a bélfloorára **Fekete Ági** folyamatos monoton versmondása is a hátsó ülésről. Újra téves úton haladunk, de nem tévedhetünk el, mert sofőrünk mindenre felkészült és egy német nyelvű tételes útvezetővel örvendeztet meg minket, egyenesen az internetről. Hamarosan előkerülhet a térkép.

De ne bánkódjunk, hisz minden út Rómába vezet onnan meg akárhová eljuthatunk. Aha! Talán ez a hepehupás egyirányú leágazás mégis segít megközelíteni Lendvát. Nem tévedtünk... Harmadszorra. És már a határon is lehet a kedves éhező olvasó 17 óra 45 perckor korgó gyomorral, az előadás szövegeit átismételve. Ha a nemlétező határon sikerül átvergődnünk fél óra alatt két készséges rendőrhölgynek köszönhetően, még mindig van negyvenöt percünk, hogy teljes lelki nyugalomban ráhangolódjunk az előadásra. A célállomásra érve találkozhatunk a csapat többi tagjával, **Eisenbeck Ágival**, **Dibusz Ferivel** és **Pál Ágnessel**, akik önfeledten üdülnek a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet kávézójában. Ilyenkor előételként fogyasszunk el egy sütit a kávé mellé. A további gyomorkorgást már csak több mint ötven néző moraja, a hangos, artikulált beszéd és az orgona muzsika nyomhatja el a központi zsinagógában. Hogy úrrá legyünk éhezésünk külső jelein, nyugodtan harapdálhatjuk a szánkat a szövegmondás előtt. Ha lassan és módszeresen hajtjuk végre a művet, akkor artikulációs gyakorlatként is hasznunkra válhat. A kanossza-járásunk után tapsoltassuk meg a közönséget, tudniillik, akit önfeledten tapsolnak, nem érzi, hogy éhes. Végül szedjük ráncba magunkat, keressük a helyi szervező hölgy társaságát és várjuk ki a gasztronómiai orákulumot: „Szeretettel várjuk a társulatot vacsorára”. Némi tapintatos ódzkodással, de annál nagyobb hévvel bólogathat a csapat és közben addig is nyelheti a tiszta Mura-közi levegőt.

Kruna Étterem. 19 óra 30 perc. És eljön a mennyország Lendvára: Sülttökleves képében. A nap érlelte sütőtök, tökmag és annak olaja adja meg révbe érésünk zamatát, a győzelem ízét. Ez lehet az a pillanat az éhes kulturista életében amely fűszerként érik össze a jóleső fáradtsággal és a befektetett energiával. Az étel különlegessége: meghódíthatjuk Szlovéniát. Ez sokunknak nem sikerült.

Tele hassal hagyhatjuk el szeretett vendéglátóinkat, a mielőbbi találkozás reményében. Olybá tűnhet hazautunk során, hogy a történelem ismétli önmagát... de ne higgyünk az illúzióknak, nyugtassuk magunkat azzal, hogy a történelemnek nem lehet rövidtávú memóriája! Könnyebb lesz így újra elővenni a térképet, újra belemérülni a földrajz és az urbanizmus csodálatos rejtelseibe. Röpké hét óra alatt már Topolya alatt csodálhatjuk a kivilágított templomtornyot. A német nyelvű útvezetőt pedig a következő finomság elkészítéséhez használjuk majd fel. Gyűjtőként.

A kalandvágó olvasónak
jó étvágyat kívánok!
Hajvert Ákos séftanon

15 éves a versmondók egyesülete

A Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete idén tölti működésének tizenötödik évét. Az évfordulóra a tizenharmadik Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Verseny keretében emlékezünk meg. Az ünnepi esten vendéglőadók is lesznek Felvidékről és Budapestről, valamint fellépnek az egyesület egykori és jelenlegi tagjai. Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk műsorainkra!

A XIII. Dudás Kálmán Nemzeti Vers- és Prózamondó Verseny programja

2009. november 21., szombat

Kultúrotthon:

10.00: A verseny első fordulója.

14.00: A verseny második fordulója.

17.00: Értékelés.

Színházterem:

18.00: **Emeletek.** A felvidéki-budapesti TrainingSpot Társulat zenés előadása Zend Róbert Bérház című verse nyomán. Alkotók: Király Krisztina, Vig Ágnes, Manyasz Erika, Venczel Hajnalka, Balogh Péter, Pap Gábor, Benya Katalin, Bora Levente, Kató László, Bagaméry Orsolya. Koreográfus/rendező: Vig Ágnes, Pap Gábor.

20.00: **Versben élek.** Születésnap gálaműsor. Fellépnek: Elor Emina, Simonyi Lili, Fekete Ágnes, Orovec Krisztina, Kokrehel Júlia, Raffai Ágnes, Farkas Hajnalka, Toma Viktória, Kasza Zsanett, Pál Ágnes, Kormos Irén, Móra Klára, Némedi Imre, dr. Berkovits Csaba, Pálfi Ervin, Hajvert Ákos, Szarka Ákos és sokan mások.

2009. november 22., vasárnap

Kultúrotthon:

10.00: A verseny döntője.

VMVE, Feketics ME, VMMI

MANAPSÁG

CSAKIS LELKIISMERETESEN ÉS A SZABÁLYOK SZERINT

Ez hangzik el legtöbb helyen az új Közlekedésbiztonsági Törvényben, melyben modernizálják, és biztonságosabbá teszik közlekedésünket. A Törvény részben már december 2.-ától érvényben lesz, így jó lesz vigyázni a jelekre, szabályok betartására, mert a büntető rész elég szigorú és az új pontrendszer, későbbi kellemetlenségek okozója is lehet.

Minden jogosítvány tulajdonosának joga lesz 18 pontra, amiből bizonyos közlekedési vétségek után 2-15 pont nélkül fog maradni, a kihágás törvényi besorolása alapján. Az elévülés ideje két év, de ha valaki elveszíti mind a 18 pontját, utána legkorábban 90 nap után kérelmezheti az új jogosítvány megszerzési jogát, amiben minden ilyen elvevés után 3 ponttal kevesebbet adnak, a legalacsonyabb 9 pontig. Bizonyos esetekben, már az első elvevés után a Belügyi szervek örökre megtagadhatják a jogosítvány kiadását, így úgy gondolom, hogy a kihágásokat, vagy bűntetteket, nem csak egyszeri kézlegyintéssel meg lehet majd oldani, mivel különleges ellenőrző csoportok

fogják felügyelni a helyi szerveket is...

A jogi személyek (vállalat) és azokon

belüli felelősségviselők 60.000-2.500.000, vagyis 6.000-200.000 dinár, a természetes személyek, tehát a közlekedő polgárok, pedig 3.000-30.000 dinár, büntetéssel is büntet-

hetők. Ez mellett még börtönbüntetés is kiróható nehezebb szabálysértési esetekben.

Nagy hangsúly van fektetve a gyermekek védelmére, így nagyon szigorúan lesz büntetve a gyermek első ülésen való önálló szállítása, vagy ha akár a szülő kezében is van tartva. Ígérjük, hogy a következő számainkban bővebben is kitérünk az „érdekes” részekre, de a törvényt jó lenne, ha közlekedésben való résztvevők igyekeznének megismerni, mivel az új részek nem tudása nem menti fel a kihágást elkövetőt, a felelőssége alól. A közlekedésbiztonság nem olyan dolog, mint a biciklizés, állandóan fel kell frissíteni tudásunkat és az új dolgokat pedig meg kell tanulni, a saját és más biztonsága céljából.

Köszönet **Bíró Anikónak** a KKT titkárának, hogy a Törvénybe való betekintést biztosította számunkra.

Folyt. Köv!
szerk.

MUNKÁLATOK AZ IPARI PARKBAN

Az eddig Dorogi dűlőnek nevezett út a Kishegyesi KKT, október 14-én megtartott ülésén hivatalosan is új nevet kapott – MALOM ÚT! Sajnos a gazdasági válság az ipari park kialakítására is rányomja bélyegét. A Malom út idén októberre tervezett szanálása elmarad, azzal hogy az időjárási viszonyoktól függően tavasszal mindenképpen tervezzük a munkálatok elvégzését. A vízelátáshoz szükséges pumpaház tervével sikeresen pályáztunk a Tartományi Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízgazdálkodási titkárság által kiírt visszanevezési támogatásra. A Titkárság 1,5 millió dinár értékben támogatja a pumpaház kiépítését, melyet ezúton

is köszönjük.

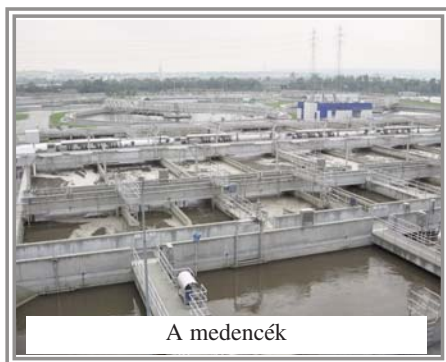
A Szerbiai és Osztrák Gazdasági Kamara szervezésében a Small Steps ipari park meghívást kapott és részt vett, egy az ipari parkokkal foglalkozó Gazdasági Fórumon, mely október 20. és 22. között került megrendezésre Bécsben. A Fórum meghívottjai a Szerbiai Gazdasági kamarák képviselői, valamint polgármesterek és ipari parkok képviselői voltak, míg az osztrák részről érdeklődő befektetők és üzletemberek voltak jelen. A Fórumon a legfontosabb témák a szerbiai adó és jogrendszer volt, valamint a befektetési lehetőségek a gazdaság különböző ágazataiba. A Fórum keretein belül szintén a Gazdasági Kamara szervezésében részt vettünk egy tanulmányi kiránduláson is. A bécsi víztisztító állomást tekinthettük meg, mely kielégíti az osztrák főváros lakosságának és iparjának szükség-

A tisztítóállomás területe madártávlatból

leteit egyaránt. A tisztítóberendezés az ehhez tartozó felszereléssel, medencékkel és gépezettel 42 ha földterületet foglal el! Itt alkalmunk nyílt megtekinteni a legmodernebb technológiát és meghallgatni egy tapasztalt szakember véleményét aki a tisztítóállomás 30 éves fennállása óta aktívan részt vesz a fejlesztési projekteken.

Nagy Zita

A medencek

Ülést tartott Kishegyes Község Képviselő-testülete

Szerdán október 14.-én délután, a Magyar koalíció és a Montenegrói párt tanácsnokainak részvételével befejeződött a kishegyesi KKT két hete megszakadt ülése. Az ülésen ezúttal sem jelentek meg a kisebbségben levő demokrata, radikális és szocialista párti képviselők.

A testület, többek között elfogadta az ideai községi költségvetés módosításáról szóló javaslatot, határozatot hozott a Kula – Kishegyes öntözőcsatorna rendezési tervének a kidolgozásáról, valamint a piacok és vásárok megrendezésének szabályairól. A tanácsnokok döntést hoztak a megművelhető földterületek használatáról szóló jövő évi programot kidolgozó bizottságok ki nevezéséről, amivel lehetőség nyílik, hogy 2010 nyarán újra sor kerüljön az állami földek bérbeadására. Az ülésen kinevezték a községi szintű intézmények és a közvállalat igazgatási szerveinek tagjait, valamint javaslatot fogadtak el arról, hogy a

Bácsfeketehegy település, az épülő autópálya és a régi nemzetközi út által behatárolt háromszög területén létesítendő ipari parkban, az egyik útvonal a Malom út nevet kapja.

Az ülés végén, a testületben abszolút többséget képező Magyar koalíció – Montenegrói párt tanácsnokai, utolsó napirendi pontként, egyhangúlag elfogadták Csordás László tanácsnok, saját kérésére történő felmentését, valamint Lódi Miklós tanácsnokra való kinevezését.

A VMSZ és a Montenegrói párt Kishegyes községi szervezete sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Demokrata párt, a Szerb Radikális Párt és a Szerbiai Szocialista Párt helyi tanácsnokai, minden jel szerint, szövetségre léptek a kishegyesi községi képviselő testület munkájának a megbénítására, annak felosztatására, valamint a kényszerigazgatás bevezetésének a kikényszerítésére. Külön felháborító, hogy a Demokrata párt községi és egyes tar-

ományi tisztségviselői, miloševići időkre emlékeztető módszerekkel próbálják megfenyegetni a Magyar koalíció és a Montenegrói párt egyes tanácsnokait, hogy járuljanak hozzá a testület munkájának az ellehetetlenítésére.

A VMSZ és a Montenegrói párt Kishegyes községi szervezete reményét fejezi ki, hogy a Demokrata párt és a Szerbiai Szocialista Párt tanácsnokai, mint tartományi és köztársasági koalíciós partnerek, a Szerb Radikális Párt helybeli tanácsnokaival, a kishegyesi KKT munkájában való aktív részvételükkel a jövőben hozzájárulnak községünk gazdasági fellendüléséhez, és a községünkre jellemző jó nemzetek közötti viszonyok ápolásához.

Pál Károly, a VMSZ Kishegyes községi szervezete, és a Községi Képviselő-testület elnöke, és Nenad Stevović, a Montenegrói párt elnöke.

AKKOR GONDOLKOZZUNK...?

A „NÉP” NEVÉBEN VAGY A TÖRVÉNY ÉRTELMEBEN

Nagyon elszaladt velünk a rúd. Mindenki azt hiszi, hogy a demokrácia az, amikor neki és csakis neki van igaza. Ez így is lenne, ha a világon Ő, és csak is Ő, egyedül élne, így természetesen, az sem történhetne meg vele, hogy valaki nem ossza vele a véleményét. Ezt sajnos mindannyian tudjuk, meg azt is, hogy a másik embernek is éppen olyan jogai vannak, mint minékünk, mindenféle különbségek mellett. De mégsem akarjuk elfogadni, hogy a másiknak egy garassal többje, nehogy a háza egy téglával magasabb legyen, de még az is zavar bennünket, ha a tyúkjá egy tojással többet tojik, vagy a virágján eggyel több szírom van. Na, de hát véget vetünk mi ennek. Majd gondolkozunk, hogy mit is tudunk, vagy hallottunk erről az illetőről, és, mellel mindenki tudja, hogy senki sem makulátlan erkölcsű, múltú, majd kikaparunk valamit. Kompromittáljuk, majd egy másik ügyben, mivel sikerült, már jól lejártni, ezt is hozzáadjuk, de már a bíróságon, így törvényesen ki lesz forgatva a vagyonából, és már nem lesz neki semmi, amivel ki bírna tűnni. Csak akkor tehetünk ilyesmit, ha jól vagyunk „pozícionálva”, vagy eléggé „befolyásosak” vagyunk, az áldozat, pedig nem eléggé felkészült, hogy tudjon védekezni, sem anyagilag, sem szellemileg, tudásilag, így

mi előrébb tudunk jutni a megfelelő hierarchikus létrán.

Ehhez nagy segítség volt az elavult igazságszolgáltatási rendszer, és a hozzá „megfelelő” bírók, ügyészek. Először is annak ellenére, hogy az ártatlanság joga mindenkinek kijár, mi még mindig azt várjuk el mindenkitől, hogy ezt be is bizonyítsa. Nem, fogadjuk el azt, hogy a bűne, minden kétely nélkül, még nincs bebizonyítva, előre ítélünk. Mindjárt a lehető legnagyobb büntetést követeljük, tömegesen, csürhe módjára, mivel, hát mi vagyunk a nép, és demokrácia van.

Ugyanígy viselkednénk-e, ha minket gyanúsítanak a fent említett módon?

Na?

Nem hamut szeretnék mindenkinek a fejére szórni, csak a figyelmet szeretném felhívni arra, hogy a Parlamentben, új teljesen az angolszász demokráciára is hasonlító, törvényt tárgyalnak a bírókról, munkájukról, szerepükről, vagyis az igazságszolgáltatásról.

Sok új dolog lesz, mint az, hogy a bíró köteles megfelelő határidőkön belül az alperesre legjobb törvényi megoldások szerint meghozni a határozatait, nem lehet befolyásolható, sem közhangulattól, sem bizonyos konzervatív erkölcsi és más normáktól, sem saját előítéleteitől. Így elkerülhető lesz a bizonyos

elévülések. Amik a bíróság és a törvény kijátszását szolgálták, ha esetleg erre volt szükség, vagy hasonló machinációk, ha „védtelen” felet kellett megbüntetni, mivel ez volt a „felsőbb” érdek.

Pusmogtunk róla eleget, vagy ezt sem valljuk be?

Ellenőrizve lesz a munkája, ha nem tesz eleget bizonyos feltételeknek nem lesz újrávalasztható, mivel ez az állás nem lesz többé örökös...

A törvény biztos, hogy jó lesz, vagyis fejlődést fog hozni az igazságszolgáltatásba, mivel, hogy a konzervatív, nacionalista, despotizmushoz szokott ellenzéki honatyák/anyák, léptenyomon támadják, még arra is hivatkoznak, hogy a szerbgyűlölő hágai rendszert, csakis az ország tönkretetésére, a tradíciók és a dicső múlt megszenteltséglenítésére, megtagadására akarják árulásként bevezetni.

Eddig inkább meghaltunk volna, mint-hogy a bíró elé kerüljünk, mert, hát a bíró perelt, a bíró ítelt (kadija te tuži, kadija ti sudi), alapon történtek az ottani események. Bízunk benne, hogy ez majd a múlté lesz, mint Dušan-, vagy Werbőczy törvénykönyve.

Készüljünk fel, hogy a jót meg is kell tanulni és szokni, hogy alkalmazhassuk.

BÍRÓ Csaba

Méhkaptárak és méhészeti felszerelés beszerzését szolgáló hitelek

Kiíró intézmény: Tartományi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap
Beadási határidő: 2009. december 01.

Pályázók köre: Cégyegyzékbe bejegyzett parasztgazdaságok, jogi és természetes személyek.

Elnyerhető pályázati összeg: A hiteleket 1,9%-os kamatlábbal hagyják jóvá.

Összefoglaló: A hiteleket méhkaptárak és méhészeti felszerelés beszerzésére ítélik oda. A szabványos új kaptárak beszerzésére legalább 1000 eurós és legfeljebb 5000 eurós hitelt hagynak jóvá 24 hónapos fizetési haladékkal és 18 hónapos törlesztési határidővel, amelyben a részleteket hathavonta kell törleszteni. A méhészeti felszerelés beszerzésére legalább 1000 eurós és legfeljebb 5000 eurós hitelt hagynak jóvá 24 hónapos fizetési haladékkal és 18 hónapos törlesztési határidővel, amelyben a részleteket hathavonta kell törleszteni.

A méhészeti célokra regisztrált pótkocsis teherautó beszerzésére legalább 1000 eurós és legfeljebb 5000 eurós hitelt hagynak jóvá 24 hónapos fizetési haladékkal és 18 hónapos törlesztési határidővel, amelyben a részleteket hathavonta kell törleszteni.

A hitelteljesítés úgy történik, hogy az alap a jóváhagyott hitelösszeget befizeti a pályázó által kiválasztott felszerelés szállítójának.

Juh- és kecsketenyésztési törzsállomány beszerzését szolgáló hitelek

Kiíró intézmény: Tartományi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap
Beadási határidő: 2009. december 01.

Elnyerhető pályázati összeg: 1000,00-12.000,00 euró

Pályázók köre: Mezőgazdasági birtokok regiszterébe bejegyzett gazdasági mezőgazdasági birtokok, jogi és természetes személyek.

Összefoglaló: A hiteleszközöket, wittemberg, texel, ile de france, suffolk és bergamo juhajták, valamint alpesi kecskefajta vásárlására ítélik oda.

A hiteleket 1,9%-os évi kamatlábbal hagyják jóvá, valutához kötve.

- a grace időszak 12 hónap

- a hitel visszafizetési határideje 18 hónap, a visszafizetés 6 hónapos részletekben történik a grace időszak lejártá után.

A Prowag csapata Pályázatfigyelés, Tanácsadás, Pályázatírás, Üzleti tervek készítése, telefon: 024/731-424, e-mail: prowag@gmail.com

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

BIRKÓZÁS

Ahogy múltkori számunkban említettük a birkózóknak gazdag versenyprogramjuk volt a múlt hónapban.

Felsőhegyen a falunapon következő helyezéseket érték el:

II	GELLÁNYI	LEONSIÓ	30 KG
II	KUNTICS	LEHEL	48 KG
III	FEHÉR	ÁLEN	58 KG
III	RITEC	DÁVID	35 KG
III	PAPP	MARCEL	35 KG

Kanizsán a KERAMIKA kupán:

III	GELLÁNYI	LEONSIÓ	30 KG
III	RITEC	DÁVID	35 KG
III	TÜSKEI	JÓZSEF	58 KG
III	FEHÉR	ÁLEN	58 KG
III	NIKOLIC	ŽELJKO	68 KG

SPARTAKUS kupa Szabadkán:

I	GVOZDENOVIĆ	STEVAN	34 KG
I	FEHÉR	ÁLEN	54 KG
I	TÜSKEI	JÓZSEF	58 KG
I	GELLÁNYI	LEONSIÓ	30 KG
II	KUNTICS	LEHEL	48 KG
II	PAPP	SZEBASZTIÁN	35 KG
II	FEHÉR	ÁRON	32 KG
III	LAKOVIĆ	DUŠAN	23 KG
III	TÓT	KRISTÓF	35 KG
III	CSOMA	BALÁZS	35 KG
III	RITEC	DÁVID	35 KG
III	TÓT	MARTIN	30 KG
III	BENEDEK	MÁTYÁS	48 KG
III	BEREC	NINO	39 KG

A fiúk a múlt hónapban szépen helytálltak. Tőlük, senki sem kérdezi, miből, hogyan, de mástól sem. Ebben a hónapban is több versenyre van kilátás, így zomborban, újvidéken léphetnek majd szőnyegre a fiúk és megmutathatják tudásukat az ottani közönségnek.

LABDARÚGÁS

A Jadran pillanatnyilag a 10. helyen áll 13 ponttal, 4 megnyert, 1 döntetlen és 7 elveszített játék után 32:35-ös gólaránnyal. Az utolsó itthoni találkozón kikaptak a moholyi Bácskától 1:5-re.

TEKE

Ahogy elkezdődött az új tekepálya építése, sokan nem gondolták, hogy az alapozás egybe fog esni a felújított csapat első győzelmével. Megtörtént az újonc sereghajtó Prigrevica ellen, pedig azoknak új 12 pályás pályájuk van. Tehát várjuk, hogy az épület az év végéig fedél alá kerüljön.

Ez mellett meg kell említeni, hogy a forduló legjobbjai közé tartoztak az 5. fordulóban **Fekete László** 577 és **Simić Slobodan** 545 bábúval, valamint a már említett győztes 7. fordulóban **Ilić Vladimir** 527 ledöntött bábúval.

KÉZILABDA

Már tudósítottuk Önöket, hogy a lányok a II vajdasági ligában játszanak, sajnos nem tudjuk az eredményeiket. Egy kedves anonim olvasónk hiányolja is, hogy róluk nem tudósítunk.

Elismerjük, hogy ez hiba, de mivel mi nem tudunk, mindig mindenhol ott lenni, és már többször tudattuk Önökkel, hogy az újság interaktív, így kérjük olvasóinkat, de főleg a kedves levélírókat, hogy szolgáljon nekünk a lányokról adatokat, hogy bekerülhessenek az újságba.

ASZTALITENISZ

Asztaliteniszezőink az elmúlt hónapban a 2-3-4 fordulót is lejátszották az Észak Bácska-Bánati ligában. Az eredmények a következők:

STK Feketić-STK Kikinda IV	4-0
STK Roham-STK Feketić	4-0
STK Horgoš- STK Feketić	4-0

Csapatunk pillanatnyilag a 9-dik helyen áll 2 ponttal, míg az első helyen a Horgosiak állnak 8 ponttal.

ELSŐ AZ EGÉSZSÉG

MINDENT A VÉRNYOMÁSRÓL

II. rész

Keserűek az emlékeim, ha visszagondolok azokra a betegekre, akik nálam is kezeltették magukat: nagyjából közömbösen vették tudomásul, azt hogy vérnyomásuk van, s igen gyorsan, talán két-három hónap múlva, amint megtudták vagy megérezték a vérnyomásuk rendeződését, eltűntek a látókörömből. Gyógyultnak tekintették, kiáltották ki magukat, figyelmeztetéseim ellenére is. Aztán sajnos, megtörtént, hogy újra összekerültünk egy korhási ügyelet alatt, akkor már a mentő hozta őket, eszméletlen vagy zavartelméjű állapotban. Nem annyira a tudatlanság, inkább az emberi gondatlanság áldozatai ők, értékes emberek, akikre még feladatok vártak, és munkájuktól sok embernek a sorsa függött. Ezt a „öngerjesztett sorsot” szeretném, ha elkerülnék, fiatalabbak, idősebbek (harmadik kategória nincs is), mert megtehető, elkerülhető.

Mindenekelőtt szögezzük le: ha a három alkalommal mért vérnyomásunk magasabb 130/90 Hgmm-től, hipertóniás betegségem van, függetlenül az éveim számától. Feledjük el, azt a rögeszmévé vált formulát: „100+ az éveim száma”, - megtévesztő, elavult, sőt káros felfogás. A három különböző napon történő mérés azért fontos, mivel a napi ingadozás az egészséges embernél is, a felsőértékben 50, az alsónál pedig 20 Hgmm lehet.

Az igazat megvallva, keveset mond az a gyakorlat, hogy havonta megjelenek az orvosomnál, aki közli a pillanatnyi értéket. Ezt ma már meghaladta az élet, mindenki odahaza ellenőrizheti saját vérnyomását. Néhány éve még kérdés volt orvosi körökben: vegyen-e automata vérnyomásmérőt a beteg? Méricskélje egyedül a vérnyomását? Milyen sűrűn? Nem válik majd képzelt

beteggé? Ma már egyértelmű a felelet: igenis, a vérnyomásos betegnek szüksége van az önkontrol lehetőségére, bízzuk rá a digitális mérő használatát nyugodt lelkiismerettel, nyújtsunk részére egy olyan alaptudást, ami kritikus esetekben életmentő lehet. Hovatovább, fedjük fel azoknak a gyógyszereknek a használhatóságát, amelyek biztonságot adnak legalább 4-6 óra tartamáig, amíg betegünk távolságban és időben eléri a korhási segélynyújtás első perceit. Senki emiatt még nem válik hipochoderré. Kitűnt emellett, hogy az orvosi rendelő, illetve maga az egészségügyi környezet, az orvosi vizsgálat, kisebb-nagyobb mértékű stresszt jelent a beteg számára és ott, akkor - de nem máskor - magasabb vérnyomást mérünk. Ezt hívjuk fehérköpeny-reakciónak.

Ezért fontos, hogy az orvosi rendelőn kívül, a megszokott hétköznapi tevékenység közben is ismerjük a vérnyomásértékeket. Feltétlenül ajánlok tehát beszerezni egy könnyen

kezelhető, nem túl bonyolult funkciókkal terhelt digitális mérő, amihez nem kell jóformán semmi hozzátanulás, sem különösebb technikai képzettség, míg a higanyoszloposat hagyjuk meg az orvosi rendelőknek. Mérésnél figyeljünk a következőkre: lehetőleg mindig azonos időben végezzük, a szék magassága, amelyen ülünk, ne változzon, a kinyújtott karunkat, amelyre a mandzsettát helyezjük, körülbelül a szív magasságában tartsuk. Karjainkon eltérhetnek a nyomásértékek, ezért mindig ugyanazon a karon végezzük a mérést. A mandzsettán lévő nyíl, a felső és alsó kar tenyéroldali csuklójára mutatson. Folyamatosan, mindennap mérjünk, de eleinte mindenkinek ajánlom a vérnyomás napló vezetését, amelyben napi három alkalommal rögzítjük a mért értékeket. Tulajdonképpen, ez az egyetlen lehetősége annak, hogy a kritikus időket vérnyomás-ingadozásunkban megtaláljuk, és ezzel elejét vegyük a meglepetésszerű történéseknek. A kritikus idő ugyanis rejtély az orvosok számára is, betege válogatja, némelyiknél a reggeli, némelyiknél az esti időszakban mérünk kiugró értékeket - nem világos, mi okból. De a baj megelőzése érdekében, minden beteg találja meg a saját krízises időszakát, erre tanít meg a vérnyomás napló vezetése. A legalább tíz napig vezetett vérnyomásgörbét mutassuk meg orvosunknak, aki ennek alapján könnyedén kijelölheti azt az időt, amikor az egyes gyógyszereket használni kell.

Dr. Kerekes József

Az intenzív terápia ny. főorvosa

LÉLEK SZÁRNYÁN

KÁROLI GÁSPÁR, A BIBLIAFORDÍTÓ REFORMÁTOR

„De te maradj meg azokban, amiket tanultál és amik reád bízottak, tudván kitől tanultad. És, hogy gyermekségedtől fogva tudod a szent írásokat, melyek téged bölccsé tehetnek az idvességre a Krisztus Jézusban való hit által. A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.“ 2 Tim 3, 14-16

A közelmúltban emlékeztünk meg a reformációról. A reformáció egyik legnagyobb eredménye: az anyanyelvű bibliafordítás. A teljes Biblia magyar nyelvű fordításával Károli Gáspár ajándékozta meg a magyar népet. Mostani írásunkban a neves bibliafordító életútjával, munkásságával ismerkedhetünk meg nagy vonalakban.

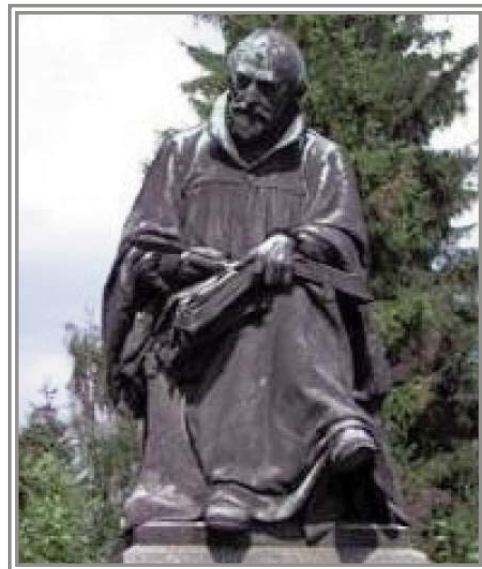
Nagykárolyban (ma Romániához tartozik) született, eredeti neve Radics Gáspár volt. Valószínű, hogy a közismert neve a szülővárosa nevéből származik. Származását, gyermekkorát, tanulmányainak történetét a múlt homálya fedi. Egyes források szerint hazájában és külföldön is, Svájcban, Franciaországban és a németországi Wittenbergben tanult. Hazajövele után nem sokkal Göncre választják meg lelkésznek. Göncön iskolát alapított, amelyet testvére vezetett. 1575-ben harangot is öntetett. Később az akkori Kassa-völgyi (ma abaúji) egyházmegye esperese lett.

Élete legnagyobb munkája a bibliafordítás, amit 1586-1590 között végez el. Külföldön jól megtanulta a

bibliai nyelveket, a hébert és görögöt, jól tudott latinul, megfelelő könyveket: szótárakat, nyelvtankönyveket is hozott magával, így tudta a bibliafordítást elvégezni. Ezt az óriási munkát Károli Gáspár nem egyedül végezte, hanem hozzáértő és hűséges munkatársak bevonásával. Ezzel magyarázható az a tény, hogy viszonylag rövid idő alatt sikerült elkészíteniük a teljes magyar nyelvű bibliafordítást. A fordítást Károli a magyarországi és erdélyi főuraknak ajánlotta, hogy felbuzdítsa őket a Biblia olvasására.

Nemcsak tudós emberekre volt szükség a Biblia lefordításához, hanem olyanokra is, akiknek pénzük volt a ki-nyomtatáshoz. Voltak olyan „világi“ emberek, a reformációt támogató földesurak (Rákóczi Zsigmond egri várkapitány, Ecsedi Báthori István országbíró, Drugeth Bálint zempléni főispán, Mágócsi Gáspár földbirtokos), akik készen voltak Vizsolyban nyomdát felállíttatni. Azért került Vizsolyba a nyomda, mert itt sokkal biztonságosabb helyen volt, mint a hadiútvonalon fekvő Göncön. A biblia-kiadás fő szervezője maga Károli lett. A Bibliát nyomtató nyomdász a lengyelországi származású Mantskovit Bálint volt.

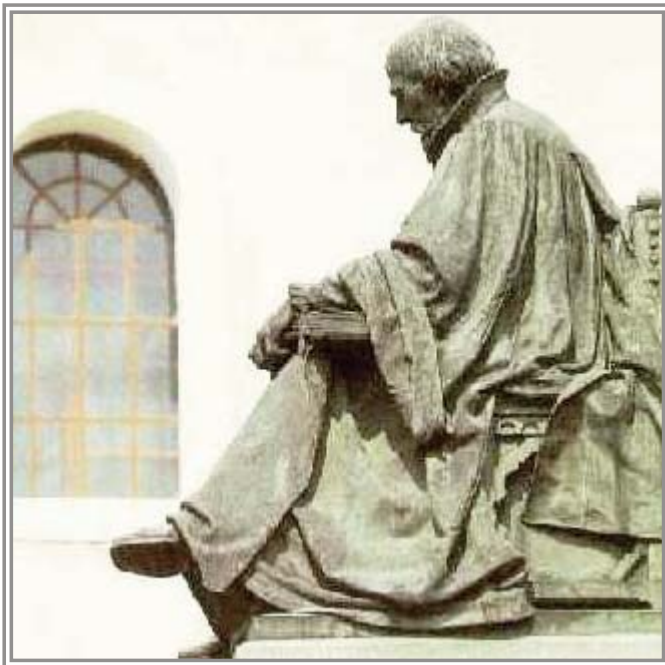
1590-ben kinyomtatták az első magyar nyelvű Bibliát. Két évvel később, 1592-ben Károli meghalt. Halála után csak jóval később, 1860 tájékán vetődött fel a kérdés, hogy jó lenne Károlinak

szobrot emeltetni. Hosszas huza-vona után csak 1889-ben jutottak el odáig, hogy a tervet meg is valósították. Károliról semmilyen kép, rajz nem maradt fenn, ami a szobrász munkáját igen megnehezítette, ugyanakkor annál nagyobb teret engedett a művészi képzelőerőnek ez a tény. Az ülőalakot ábrázoló mintát Mátrai Lajos György budapesti szobrászművész készítette, az obeliszmintát Jablonczky Ferenc okleveles építész. A szobor felirata a következő: „Károlyi Gáspár bibliafordító emlékére állította a Magyar Protestáns Egyház 1890.“

1590-től napjainkig többször javították a Károli Bibliát, az egyik legjelentősebb javítást az 1908-as kiadású Biblián hajtották végre, azóta új fordítások is készültek, de Károli neve a magyar Bibliától elválaszthatatlan mind a mai napig.

Orosz Attila
ref. lelkipásztor

KISHEGYESI IFJÚSÁGI IRODA HÍREI

Ifjúsági irodánk munkájába újabb önkéntesek kapcsolódtak be.

Irodánk önkéntesei egy közös szabályzatot fogadtak el, miszerint a munkánkba bekapcsolódó új önkénteseknek is át kell esniük a megfelelő képzéseken. Ezért elindítottuk újabb képzés sorozatunkat, amely három tematikus egységből áll: ifjúságpolitika és ifjúsági cselekvési tervek, pályázatírás és önkéntes menedzsment.

Az első ilyen képzési napra 2009 október 3-án, szombaton a Községháza Kis tanácstermében került sor, amelyet ifj. Juhász Bálint polgármesteri tanácsadó tartott meg a korábban bejelentkezett hat fiatalnak. A képzés megszervezését, adminisztratív és logisztikai teendőit Major Magdolna és Sándor István az iroda munkatársai látták el. A fiatalok megismerkedhettek Kishegyes Község Helyi Ifjúsági Akciótervével, az ide kapcsolódó tartományi és köztársasági dokumentumokkal és intézményekkel, melyek hazánkban a fiatalok kérdésével foglalkoznak. A képzésen résztvevők ötleteikkel is hozzájárultak a további munkához. A második képzési napra október 24-én került sor hasonló kereteken belül, amikor is a pályázatírással, a pályázati kiírásokkal és a projekt ötletek kidolgozásának folyamatával ismerkedhettek meg a fiatalok interaktív módon. A képzés során három csoportban három ötletet dolgoztak ki a leendő önkéntesek: ifjúsági bál, egészséges életmódot népszerűsítő program és a fiatalok foglalkoztatását serkentő program.

Az Ifjúsági Iroda és a bácsfeketehegyi „Feketics” Művelődési Egyesület szervezésében „**A hivatalos Jugoszlávia és a magyar 56**” című film vetítésével emlékeztünk az 1956-os forradalomra a Kishegyesen és Bácsfeketehegyen 2009. október 24-én 18,00 óra kezdettel. A dokumentumfilmet 2006 tavaszán forgatták Szerbiában, Horvátországban, Boszniában és Magyarországon. Eddig többször bemutatta a Magyar Televízió és a Pannon RTV is. A film a szerző, Hegedűs Attila kutatásai alapján készült, és négy 25 perces részből áll.

Az első részben szerbiai és magyarországi történészek-kutatók nyilatkoznak a két ország korabeli kapcsolatairól, többek között dr. Mészáros Zoltán, dr. M. Kiss Sándor és Dobrica Ćosić... A második rész az 56-os forradalom leverése után a korabeli Jugoszláviába menekült magyarok számára létesített menekülttáborokról szól, melyben a

táborok egykori vezetői beszélnek, valamint olyan személyek, akik valamilyen szerepet vállaltak a menekültek ügyeinek intézésében. A harmadik részben a Vajdaságban letelepült menekültek nyilatkoznak, míg az utolsó film azoknak a vajdasági magyaroknak a visszaemlékezéseit tartalmazza, akik a forradalom idején Magyarországon tartózkodtak, és részt vettek az eseményekben.

Irodánk támogatásban részesült a Tartományi Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi Titkárság 2009-es évi pályázatán, amelyre egy a községünkben élő magyar fiatalok **szerb nyelvi felzárkóztató képzésére** vonatkozó projektet dolgoztunk ki. A projekt célja a fiatalok munkaszerzésének megkönnyítése a szerb nyelvű tudásuk megnövelésével.

Mindannyian szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a környezet nyelv elsajátítása bárminemű munkavégzéshez elengedhetetlenül szükséges. Ennek érdekében irodánk segíteni készül azokon a fiatalokon, leendő munkavállalókon, akik elhelyezkedését és érvényesülését a szerb nyelv megfelelő használatának a hiánya okoz.

Továbbiakban a képzés iránt érdeklődők kövessék honlapunkat (www.kishegyesyouth.com), figyeljék irodánk híreit, valamint a megjelenő felhívásainkat, hiszen szeretnénk ha minél több fiatal élni tudna a lehetőséggel.

Hírlevelünkre feliratkozni a kzm.maliidjos@gmail.com címen lehet, ahol további képzésekről és eseményekről tudunk információval szolgálni a fiataloknak.

Kérdéseiket a 730-010, 125-ös mellékű telefonszámon is feltehetik munkatársainknak.

A Kishegyesi Ifjúsági Iroda, az Ifjúsági és Sportminisztérium által indított „Egészséges stílus, az én stílusom” program keretein belül

FOTÓ PÁLYÁZATOT HIRDET

A pályázatra az egészséges életmód témáját bemutató képeket várunk, portrék, zsánerképek, tárgyfotók, montázs és digitálisan manipulált képek egyaránt elküldhetők.

A pályázaton Kishegyes Község fiataljai vehetnek részt, általános – és középiskolások, valamint egyetemi hallgatók egyaránt.

A fényképeket (melyeknek minimális felbontása 1600x1200) november 30-ig küldhetitek el, a kzm.maliidjos@gmail.com címre, illetve a határidő végéig adathordozón is lehadhatóak irodánkban.

A képeken felül mellékelni kell az adataitokat (vezeték és keresztnév, születési dátum, végzettség, cím és a fénykép elnevezése) is.

A legjobb képek nyilvános bemutatásra kerülnek december 5-én Kishegyesen, az Általános Iskola Kiállítótermében, valamint ekkor az első három helyezett alkotás szerzője tárgynyereményben részesül.

A beérkezett képek megtekinthetők lesznek szervezetünk weboldalán a www.kishegyesyouth.org címen is.

Bővebb információkat a program koordinátorától, Kancsár Lorettától kaphattok a 064/91-97-379-es telefonszámon.

Nevezési díj nincs!

****MIT, MIVEL?***

"A FÜSZEREK BIRODALMÁBAN"

KÁPOSZTA

Tudom, amikor megindult e rovat, hogy MIT, MIVEL?, az egészséges gondolkodású és gyomrú egyének, csak csaptak egyet, mivel már a csapon is főzőcske folyik, és ahogy Feketicsen szokás azt mondták, hogy, hát mi mást is mondhattak volna, hogy HÚST, HÚSSAL!

Bizony, de talán, nem azért, hogy mindenkit vegetarianizmusra, vagy minden áron „egészséges” táplálkozásra akarnák rábeszélteni, nem, de azért, mint Krúdy Szinbádjában, a Latinovics Zoltán által eljátszott velős csontos húsleves elfogyasztása, mégis azt a gondolatot ébreszti fel bennem, hogy jó, meg, hogy kell a hús, de azért a kenyéren kívül, mégis kell valami más is. Igen kell, nem csak a monotonía miatt, de azért a körítések, tehát a szósok, főzelékek, saláták, nem csak egészségügyi szempontból, de valahogy az ingyenség, a konyhaművészet, és más élvezeti kísérők, a desszertek és italok is képviselhetik étkezési kultúránk összetevőit, alapjait.

Nem akkor fut el a méreg, ha valaki valamit nem fogyaszt el, amit még nem ismer, hanem akkor, amikor ezt fitymálja, undorító gusztustalan módon a más kedvét is elveszi, vagy

pedig, erőszakoskodva akarják valakibe a kérdéses ételt mindenáron beletukmálni.

Sokan a címben említett káposztára csak azt mondják, hogy nyúlétel, de nem is gondolkoznak, hogy milyen sokoldalúan lehet belőle, vagy vele megeztetni a családot, vendégeket.

Kezdhetjük például az orosz borsccsal ami tulajdonképpen céklás káposztaleves hússal, amit követhet a

lucskos káposzta (ha az élvezeteket akarjuk fokozni) birkahússal, vagy a disznótoros káposzta, ami akkor jó, mint a töltött káposzta, ha minél többször megmelegítik. Ez mellett még ott van a rakott káposzta, káposzta, a muszakák, a káposztás cvekedli, és végül, de nem utolsósorban a kitűnő, káposztás rétes. Nem említettük az isztriai JOTA nevű, nagyon finom népi ételt, ami savanyú káposzta és a bableves keveréke, vagy a Székely gulyást, aminek semmi köze sincs a székelyekhez, vagy a téli ünnepek mámorát gyógyító korhely levest.

Tökéletességre, és mindennek összefoglalására lehetőségünk nincs, de ha elindultunk, kérjük kedves olvasóinkat, hogy egy kicsit segítsenek, hogy az Ó rafinációikkal, titkaikkal, vigyünk be bizonyos színt, újdonságot, változást más konyhájába is, mivel az életünket, már az étkezés terén is tönkre tette ez a mai rohanó világ.

szerk.

X IRODALOM KULTÚRA SZÍNHÁZ

Október folyamán két forradalomról is megemlékeztünk. Október 7-én Nagy Tibor történelem-tanár előadásával tisztelegtünk az aradi vértanúk emléke előtt a Kultúrotthonban a Kozma Lajos Könyvtár szervezésében. **160 év Arad** című előadásában az aradi vértanúkról tudhattunk meg érdekességeket, illetve olyan személyekről is, akikről az idők folyamán elfeledkeztünk.

Október 24-én pedig a Kultúrotthonban **A hivatalos Jugoszlávia és a magyar '56** címmel az Ifjúsági Iroda és a Művelődési Egyesület szervezésében bemutatásra került Hegedűs Attila dokumentumfilmje. A négy részből álló film az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc jugoszláviai vonatkozásait dolgozza fel. Az első félórás részben történészek elemzik a témát, a második rész főleg az észak-bácskai, horvátországi menekült-táborokról szól. A harmadik részben a Magyarországról ide menekültek szólaltak meg. A határon való kalandos átjutásáról mesélt a lovaskocsin Vajdaságba menekült Szabó Ferenc, a bajai születésű, ma Magyarokiszán élő Krammer Ferenc, a törökkanizsai menekülttábor megjáró Putnik Milán, aki Óbecsén telepedett le. Gyetvai Sándor jelenleg bajmoki, a forradalom előtt mélykúti volt. Ő előbb átjött Vajdaságba, felesége

hamarosan követte őt, aki kerékpáron indult útnak, a kisülésben a kislányukkal, a csomagtartón fél zsák krumplival. A délvidékiek forradalomban való szerepéről számolt be a dokumentumfilm negyedik részében Tomán László újvidéki író és Matuska Márton publicista. Az alkotás hatéves kutatómunka eredménye. Tizenkét órás anyagot vettek fel, és ebből készült el tavaly nyáron a majdnem kétórás dokumentumfilm. A film előre kidolgozott koncepcióval készült, a kutatómunka eredményeként az alkotók tudták, hogy kit és hogyan akarnak megszólaltatni. A film az egyéni, személyes történeteken keresztül a forradalom lényeges mozzanatait mutatja meg: kik menekültek, miért és hova. A filmmel egy úrt is akartak pótolni, mert a történelemkönyvekben igen keveset foglalkoznak a forradalommal, a vajdasági vonatkozásokkal meg szinte semennyire sem. Kiegészítő anyagként szeretnék a filmet eljuttatni az iskolákba is. Az alkotást eddig Magyarország több tévécsatornája közvetítette, a hazai adók közül a Pannon tv-n már volt, hamarosan pedig a Mozaik tv és a Vajdasági rtv is műsorára tűzi.

Egészen más jellegű előadásra került sor október 28-án 17 órától Bácsfeketehegyen a Kozma Lajos Könyvtárban. Nagy érdeklődés övezte dr. Magyar Lóránt orvos, men-

tálhigiénés lelkigondozó **Napfényes életvezetés** címmel indult előadás-sorozatának bevezető előadását. „Életünk napjai telnek megszokott ritmusukban. Magától értetődő az élet. Éljük anélkül, hogy élveznénk azt, és örömlenélünk a pillanatok varázsában. Nézzünk magunk elé, és nem látjuk a szépséget magunk mellett, de ami előttünk van, annak sem látjuk a színeit. Egy tompa álmjárás ez, miközben elmúlik az élet úgy, hogy igazán nem is voltunk benne. Alszik az elménk, és nem látjuk a csodát körülöttünk. Alszik a szívünk, és nem érezzük a szenvedélyt, nincs bennünk lelkesedés. Alszik a szellemünk, és nem kérdezzük mi értelme van az életünknek. De alszik a testünk is, és oly nehéz kimozdítani passzív nyugalomból. Ébrednünk kell, ha élni akarjuk az életet, nem csak vonulni benne. Ébrednünk kell, hogy meglássuk a lehetőségeket, ahelyett, hogy folyton panaszkodunk. Ébrednünk kell, hogy meglássuk, milyen különlegesek vagyunk. Olyan valakik, amilyenből nincs másik a világon. Ébrednünk kell ahhoz, hogy felismerjük, többre vagyunk hivatva, sem mint napról napra fussuk ugyanazokat a köröket. Feladatunk van, küldetésünk van, sajtáságos helyünk van, különlegesek vagyunk. Ébredjünk hát és keressük ezt meg!”

Kórizs József helytörténész **A kunok vándorlása és letelepedése** címmel tartott előadást október 29-én 19 órától a bácsfeketehegyi Kozma Lajos könyvtárban.

A versmondók sem tétlenkednek ősze. Október 31-én tartották meg a **IV. Záporka** versmondó versenyt a Kultúrotthonban. A Záporka Találkozó értelmileg és tanulásban akadályozott magyar nyelvű fiatalok vers- és prózamondó versenye. A résztvevők 6. életévüket betöltött, speciális, könnyített tagozatra járó, értelmileg és tanulásban akadályozott gyermekek és fiatalok. A délutáni gálaműsoron közreműködtek a kishegyesi Ady Endre Kísérleti Általános Iskola tanulói.

borka

T R E N D I

AZ ILLAT HATALMA

Tudatalattink birodalma- Az illatok hatnak ránk. Viselkedésünkre, közérzetünkre, érzelmeinkre. Testünk illata pedig környezetünkre hat: csábító, légies parfümünkre felkapják fejüket a férfiak, mentolos fogkrémünk szagát megérezve hunyorogva menekül előlünk amúgy ragaszkodó macskáink. Tömjén, rózsaillat és a hit- Az egyes szagok és az általuk ébresztett gondolatok közötti erős társadalmi összefüggés figyelhető meg. A tömjénről (annak ellenére, hogy a legelső parfümök alapanyaga volt!) mindenkinek az áhitat, a templomi szertartások jutnak eszébe, míg egy finom virágos-gyümölcsös parfümről egészen biztosan a tisztaság, ápoltság. Ha az évszázadok során másképp alakultak volna a társadalmi szokások, elképzelhető, hogy a tömjénillat ugyanazt a hatást válthatná ki az emberekből, mint egy parfüm, illetve nem lenne furcsa, ha egy szerzetesen virágillatot éreznénk. Gyógyító illatok- Az 1900-as évek elején a természetgyógyászok felfigyeltek az illatok beteg emberekre gyakorolt hatására, az aromaterápiára, amely valójában ősidők óta létezik, és napjainkra alternatív gyógymóddá nőtte ki magát. Mi sikerének titka? Talán az, hogy felismerték: az illatok hangulatváltozásokat idéznek elő a betegeknél. Például depressziós állapotú embereknel igen jó hatásfokkal működik a terápia. Nem magát a betegséget mulasztja el, hanem a közérzetet javítja, ezáltal könnyebben beindul a szervezet öngyógyító mechanizmusa. Természetesen mindenkire más-más hatással lehet ugyanaz az illat, így a kezelés megkezdése előtt részletes kivizsgálásra van szükség, hiszen ami az egyiknek kellemes, az a másiknak kellemetlen élmény lehet. Mióta világ a világ az illatoknak helye van az emberek életében, a vallásban, a kultúrában, a társadalmi szokásokban, a gyógyászatban, a szépségiparban és a szerelemben. Az ókori görögök minden istenüknek szántak egy virágot, amelyről úgy gondolták, megsegíti őket, mivel az adott istenség tulajdonságait is magukba szívhatják a bódító aromával együtt. Árész, a háború istene

például a pipacsot kapta: bátorságot, küzdeni akarást és kitartást. Titokzatos virágok, gyógyító gyümölcsök- A krizantém túlvilági illata a lelki érzékelést serkenti, a búzavirág jót tesz másnaposság ellen, a jázmin hófehér virágai pedig nem csak parfümként, de fürdővízbe szórva is egyfajta misztikus vonzerővel lengi körül tulajdonosát. A sarkantyúvirág nemi vágyserkentő, a rózsák művészi

kreativitásunkat élnéltik. Az illatgyógyászok megfigyelték, hogy a gyümölcsök és a fűszerek illata épp úgy hat testünkre és lelkünkre, mint a virágoké. A citrusok felfrissítenek, a narancs relaxál, az eukaliptusz könnyíti a légutjainkat megfázás esetén. Érdemes kipróbálni az illatok erejét, hiszen nem költséges, és kellemes szórakozást ígér. Mielőtt azonban bármit is vásárolnánk, mindenképp nézzünk utána, melyik növénynek milyen hatása van, esetleg kérdezzünk meg a témában járatos szakembereket. Utána nincs más dolgunk, mint fürdővizünkbe csepegtetni egy kevés frissítő gyümölcs-olajat, könnyed álmunk érdekében szárított levendulacskort helyezni hálószobánk ablakába, vagy párologtatónkba rózs / szantál-olajat önteni romantikusnak ígérkező éjszakánk előtt.

A parfümgártás során három négy alapeljárást különböztethetünk meg: **Az első az illatosítás**, amelyet napjainkban már szinte nem is alkalmaznak. A magas előállítási költségek miatt csúcspontját 1860-ban érte el, amely Grasse-t (a parfümgártás központja Franciaországban) egy csapásra híressé tette. A legtörekényebb virágokat zsíros anyagra helyezzük, majd 24 óránként megismételjük ezt a folyamatot, hogy végül hozzájussunk a kitűnő illathoz (jázmin, ibolya, tubarózsa, rózs stb.). **A következő lépés a desztillálás**, amely a bizánci kultúra óta terjedt el.

Lényegében az alapanyagok illatösszetevőiből párlatot nyerünk, majd a lombik(kémcső) kivezető csővén keresztül az ebből nyert olajat gyűjtőedényben fogják fel. Nagyjából 5-6 tonna virágszirom szükséges ahhoz, hogy 1 kg illóolajat kapjunk (rózsza, levendula, patchouli, fahéj stb.). **Az utolsó művelet a vegyi kivonás**, amelyet a XIX. század végén fedeztek fel, ez egy illékony oldószeres eljárás, amely még ma is modernnek számít. Ez abból áll, hogy a virágokat és az illatos anyagokat oldószerben beáztatjuk, majd a párologtatás után egy olyan sűrű anyagot kapunk, amely – megszabadulva a nem oldódó zsíroktól – a parfüm minőségi összetevőinek nélkülözhetetlen alapja (mimóza, jázmin, rózsza stb.). Ahhoz, hogy egy illat klasszikussá váljon, nemcsak kiváló „Orr” azaz parfümmester szükséges, hanem jó időztetés, és óriási növényismeret. Nemcsak a cég hagyományait és az aktuális divatirányzatot kell figyelembe venni, hanem ezer más szempontot. Például azt is, hogy milyen különleges összetevőket tartalmazzon az új kompozíció, és azok mennyiben illeszkednek a mai életformához, a luxust tükrözik-e vagy az elvonultságot, a nagyvilági nők image-t erősítik vagy a fiatal, független szinglikét.

Fekete Tímea

ZENEI ROVAT

DUDA

III. rész

A dudamuzsika

A dudazene jellemző sajátossága a hosszan, megszakítás nélkül áradó, gazdagon díszített dallam, amit legtöbbször egy orgonapont-szerűen kitartott mély bűgás, a burdonhang kísér. A dudahang tagolatlanságának oka, hogy a dallamsípot a legtöbb dudaféleségen lehetetlen elhallgattatni, így kizárólag szünet nélküli legato előadásmódra képes. A monotonitást fokozza az a tény is, hogy a szájjal megszólaltatott nádnyelves hangszerekkel ellentétben itt nem lehetséges a dinamikai fokozatok alkalmazása, mivel a szélnyomás megváltoztatása a hangmagasságra is hatással lenne. E hiányosságokat a zenészek előkéek, trillák és más díszítések gazdag alkalmazásával próbálják kiküszöbölni. Ezek az improvizatív, hangsúlyt, artikulációt kifejező elemek nagyrészt az adott hangszer sajátos felépítéséből, jellegéből adódnak, hangszerspecifikusak. A duda repertoárját behatárolja viszonylag szűk, általában egy oktávnyi hangterjedelme is.

Története
Ókor

Az ókori görögök aulosza egy gyakran párosan használt nádnyelves hangszer volt. Mai ismereteink szerint elképzelhető, hogy a zenészek egyfajta szájszorító pánt (phorbeia) segítségével, körlégzést alkalmazva szólaltatták meg, vagyis az orron át történő levegővétel ideje alatt a szájúregben tartalékolt levegőt használták fel a síp folytonos fúvására. Ezt a technikát az tette lehetővé és szükségessé, hogy az aulosz kettős nádsípjai nagyon kis mennyiségű, ugyanakkor nagy nyomású levegőt igényeltek. Ez a hangszer így megszólaltatva már bizonyos értelemben a duda működési elvét valósította meg, de itt még a szélnyomást állandósító tömlőt a zenész szájúrege helyettesítette. Bőrtömlőt ősidők óta használnak folyadékok, víz, bor, olaj tárolására és szállítására. Levegővel felfújt tömlőt az ókori hadseregekben alkalmaztak időnként a folyón való átkelés megkönnyítésére kezdetleges „úszógumi” gyanánt. Kalhuban (ma Nimrud) találtak olyan asszír domborművet a Kr. e. 800 körüli időszakból,

amely ilyen célra használt tömlőt ábrázol, érdekes, hogy még egy befűvőcső is felismerhető rajta, amin használója a levegővesztéseket tudta folytonosan pótolni. Nem tudjuk, hogy a duda e két fő összetevőjének, a nádnyelves sípnek és a felfújt tömlőnek a találkozása hol és mikor következett be. A duda legkorábbi ábrázolásai a Kr. e. 1. századból, a hellénisztikus Egyiptomból ismertek. Suetonius egy szövege arra utal, hogy Néró császár egyebek mellett a tibia utricularis nevű hangszeren is játszhatott, ami a duda római, antik változata volt (a tibia az aulosz latin megfelelője, a rómaiak nádnyelves hangszere volt, az utricularis az uter, 'tömlő' származéka). Az ókorban használatos dudákról semmilyen közelebbi ismeretünk nincs.

Középkor

A korai középkorban choris volt a neve egy egyszerű, valószínűleg burdon nélküli dudaféleségnek, erről az egykor Szent Jeromosnak tulajdonított Dardanus-levél a 9. századból ezt írja: „egy egyszerű bőrszak két csővel a levegőnek, az egyiket befűjva a másikon hangot ad ki.” Úgy tűnik, ekkorra már a duda antik változata feledésbe merült. Nem tisztázott, hogy a középkori Európa zenéjében hogyan bukkant fel, újra fel kellett-e találni, vagy sok más hangszerhez hasonlóan az arabok közvetítésével terjedt-e el.

Akárhogy is, a 12. századtól kezdve nagyon sok duduábrázolással találkozhatunk templomi szobrokon, kéziratok illuminációin. A 13. századi Spanyolországban, Kasztíliaiban keletkezett Cantigas de Santa Maria daloskönyv többfajta dudu képét is tartalmazza. Ebben az időben a dudu a hárfa mellett a legtöbbször ábrázolt hangszer volt, gyakran szerepel a kis Jézust imádó pásztorok hangszereként, falusi táncjelenetekben, de az udvari ceremóniák ábrázolásain is. Megbecsültségét mutatja, hogy az illuminátorok, festők sokszor angyalok kezébe adták.

A dudu burdonkíséretes hangzása sok hasonlóságot mutat a tekerőlantéval, gyakran nevük is azonos (symphonia, samfonia, zampogna, vö. csimpolya), és a korszak vonós hangszerei, fidulái is folytonosan zengő burdonhúrral voltak

felszerelve. A reneszánsz többszólamúsága viszont szakított ezzel a hangzásideállal, ettől kezdve ezek a hangszerek fokozatosan kiszorultak a műzenéből, népi hangszerként, koldushangszerként éltek tovább. A 15. század végétől kezdve ennek megfelelően a dudu ábrázolása egyre többször pejoratív jelentésű, bár a pásztoridill kellékeként továbbra is jelen van, de máskor hol vaskos, groteszk falusi jelenetek szereplője, hol haláltánc-hoz játszik talpalávalót, vagy egyenesen az ördög hangszere.

Barokk

A 17. századtól kezdve már nem csak képi ábrázolásokból, de tudományos igényű leírásokból is tanulmányozhatjuk e hangszert. 1619-ben jelent meg Michael Praetorius De syntagma musicum – de organographia című műve, amely – többek között – hat különböző típusú dudát ír le. Marin Mersenne 1636-os Harmonie universelle című munkájában négyféle dudu felépítését, hangterjedelmét, hangolását közli.

A 17. - 18. században a dudu újból feltűnt a műzenében, a musette de cour („udvari musette”) francia udvari körök divatos hangszere lett. A gazdagon díszített, nemes anyagokból, elefántcsontból, ébenfából, drága szövetekből készült, fűjtatóval ellátott kicsiny instrumentum működvelő arisztokraták és tanult zenészek kezében „árkádiai pásztorjátékok” zenei kíséretét szolgáltatta. Sok iskolát, átíratot, eredeti kompozíciót írtak ebben az időben musette-re, a korabeli operák, balettek pásztorjeleneteiben is megszólalt, többek között Jean-Philippe Rameau és Antonio Vivaldi műveiben is. A nagy francia forradalom véget vetett karrierjének, de tündöklése idején nagy hatással volt az európai dudák fejlődésére. A francia cabrette, a musette Béchonnet, a brit-szigeten a northumbriai, a skóciai smallpipe, Írországban az uilleann pipe végső soron erre a hangszere vezethető vissza.

Kaszás Éva
zenepedagógus

F E C S K E T O L L

KÖLTÉSZET CSÍRÁJA

Itt s most kijelentem:
Én, halandó némben,
ki talán egy téves kósza fellegen érkeztem,
hulltam alá vétkesen,
hogy a szikes, kiszáradt, aszott földben,
zsenge, gyöngye testemet neveljem,
mint az évekig pangó,
eldugott, láthatatlan magocska,
még lehetek vízcseppből kipattanó csíra.

Most már érzem,
bármennyire is lent van az ember
a sötét mélyben,
egyszer a törvényszerű véletlen
felszínre hozza
s fut lélekszakadva a leányka,
tenyeréből, piciny ujjai között szórja
a régi időkbeli előkerült,
kifakult magot,
mely az elsárgult lapon szunnyadott.
Most újra a remény ver gyökeret bennem
és itt s most kijelentem:
Tudnod kell világ,
el kell fogadnod, hogy létezem.

Bácsi (Vajda) Sára

ANYAKÖNYVI HÍREK

Török Mihály október 6, 68. évében

Zsidai István október 7, 62. évében

Id. Borbély András október 16, 63. évében

Molnár Mária szül. Dudás október 17, 71. évében

Molnár Julianna szül. Losonci október 21, 79. évében

Id. Szilágyi József október 28, 66. évében

Id. Margit István október 28, 77. évében

Jović Trajko október 30, 84. évében

Sotity Dejan és Tilda kislányuk **Lúcia**

Rind Igor és Kornélia kisiuk **Áron**

Malovrazić Mladen és Katalin kisiuk **Miloš**

Todorović Momir és Dragana kisiuk **Boban**

Kuzman Predrag és Bojana kisiuk **Miljan**

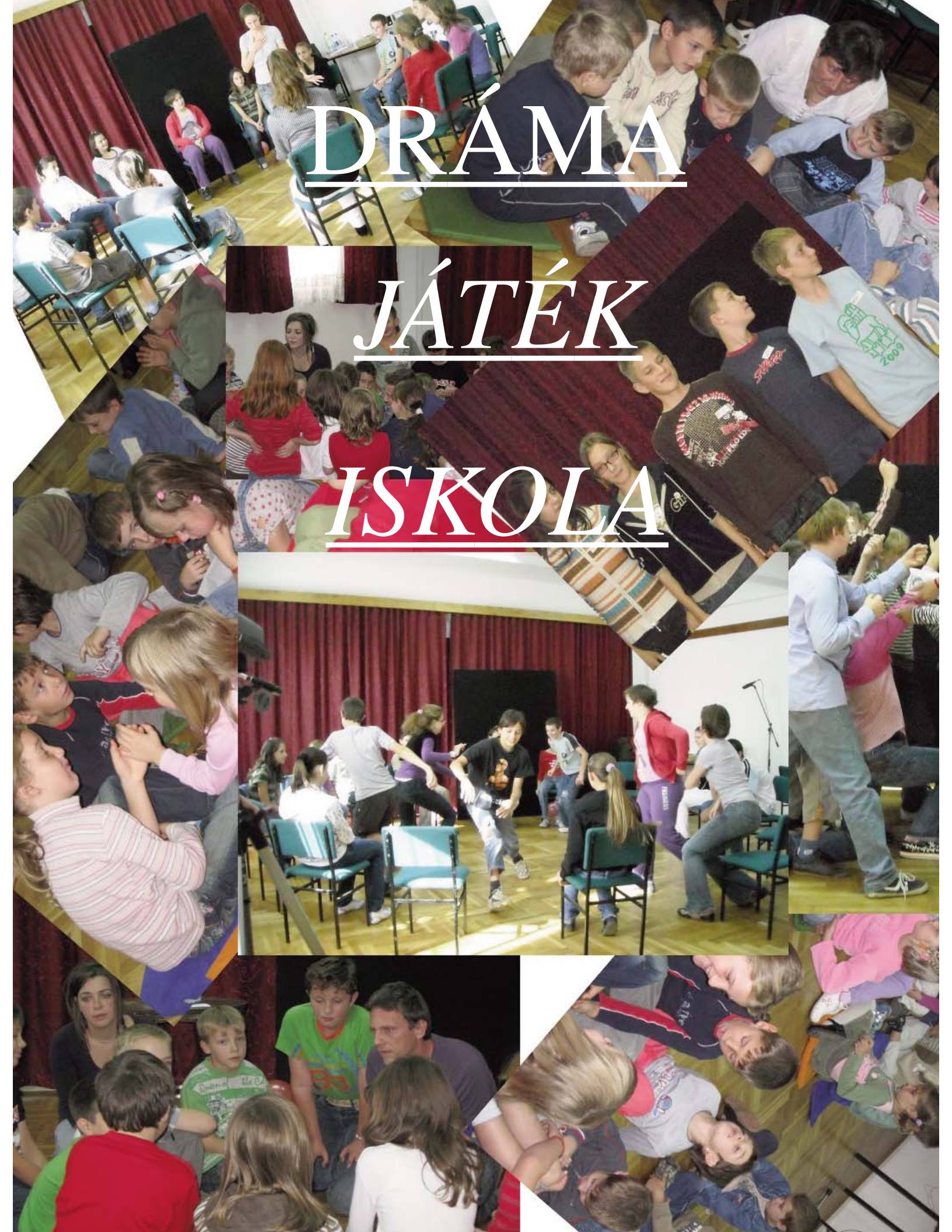
Jurić Marizela kisia **Bojan**

Verbászi Attila és Daniela kisiuk **Attila**

Gál Lajos és Angéla kisiuk **Lajos**

Az anyakönyvi hírek adatait a helyi orvosi rendelőből, az anyakönyvvezetői irodából, valamint a "Tího" temetkezési vállalatától kaptuk.

DRÁMA

JÁTÉK

ISKOLA